

Նախարարների կոմիտեի

CM/Rec(2016)8 հանձնարարականն Անդամ պետություններին

Անձնական առողջությանը վերաբերող տվյալները, ներառյալ՝ գենետիկ թեստերից ստացված տվյալներն ապահովագրության նպատակների համար մշակելու մասին

(ընդունվել է Նախարարների կոմիտեի կողմից 2016 թվականի հոկտեմբերի 26-ին Նախարարների տեղակալների 1269-րդ հանդիպման ընթացքում)

Նախարարների կոմիտեն, առաջնորդվելով Եվրոպայի խորհրդի կանոնադրության 15.բ հոդվածի դրույթներով,

Հաշվի առնելով, որ Եվրոպայի խորհրդի նպատակն է ավելի սերտ միասնության հասնել իր անդամների միջև, մասնավորապես՝ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող ոլորտների վերաբերյալ օրենքները ներդաշնակեցնելու ճանապարհով,

Վերհիշելով այն սկզբունքները, որոնք ամրագրվել են.

- Կենսաբանության և բժշկության կիրառության առնչությամբ մարդու իրավունքների և մարդ արարածի արժանապատվության պաշտպանության մասին կոնվենցիայով («Մարդու իրավունքների և կենսաբժշկության մասին կոնվենցիա», ETS No. 164), և

- Անձնական տվյալների ավտոմատացված մշակման դեպքում անհատների պաշտպանության մասին կոնվենցիայով (ETS No. 108),

Հաշվի առնելով.

- Rec(2002)9 հանձնարարականն ապահովագրության նպատակների համար հավաքված և մշակվող անձնական տվյալների պաշտպանության մասին,

- Rec(97)5 հանձնարարականը բժշկական տվյալների պաշտպանության մասին,

ինչպես նաև Եվրոպական վերանայված սոցիալական խարտիան (ETS No. 163) և Սոցիալական անվտանգության եվրոպական օրենսգիրքը (ETS No. 48),

Ստապահելով անհատի առողջության, ֆիզիկական անվտանգության, տարիքի կամ մահվան հետ կապված ռիսկերն ապահովագրող մասնավոր պայմանագրերի ծավալի զգալի ընդլայնումը,

Հաշվի առնելով այդ պայմանագրերում մշակվող և անձի առողջությանը վերաբերող տվյալների զգայուն բնույթը,

Հաշվի առնելով զարգացումները գենետիկայի բնագավառում, մասնավորապես՝ անհատների գենետիկ հատկանիշներին վերաբերող տվյալները գնալով ավելի հեշտորեն ձեռք բերելու հեռանկարները, և այն հանգամանքը, որ այդ տվյալների վերլուծությունը կարող է առանձնապես բարդ լինել,

Ստապահելով համապատասխան անձանց առողջական վիճակին վերաբերող այդ տվյալներն ապագայում, երբեմն՝ շատ հեռավոր ապագայում ոչ ճիշտ կամ չափից ավելի մեկնաբանելու ռիսկերը,

Համոզված լինելով, որ առողջության, ֆիզիկական անվտանգության, տարիքի կամ մահվան հետ կապված որոշ ռիսկերն հավուր պատշաճի ապահովագրելն հասարակայնորեն կարևոր է յուրաքանչյուր երկրում,

Մինևույն ժամանակ գիտակցելով ապահովագրված անձի ռիսկի մակարդակը գնահատելու՝ ապահովագրողի ունեցած իրավաչափ շահը,

Տեղյակ լինելով, թե ինչպիսի դեր կարող է խաղալ մասնավոր կամավոր ապահովագրությունը՝ սոցիալական ապահովագրության համակարգում կամ պետական կամ պարտադիր ապահովագրության այլ համակարգերում այդ ռիսկերի համար նախատեսված ծածկույթին ի լրումն (երբեմն էլ՝ այդ ծածկույթի փոխարեն),

Համոզված լինելով, որ մահվան հետ կապված ռիսկերի ծածկույթը, օրինակ, նույնպես հասարակայնորեն կարևոր է (թեպետ՝ դրա կարևորությունը տարբեր երկրներում տարբեր է), քանզի ապահովագրությունը կարող է նախապայման լինել ֆինանսական որոշ ծառայությունների ստացման համար,

Ընդգծելով ապահովագրության մասնավոր պայմանագրերի բնույթով, ապահովագրված անձի անհատական շահերի պաշտպանությամբ և որոշ ռիսկեր ապահովագրելու՝ հասարակության համար ունեցած կարևորությամբ պայմանավորված սահմանափակումների միջև արդար հավասարակշռություն գտնելու անհրաժեշտությունը,

Հաշվի առնելով, որ Անդամ պետությունները պետք է պատշաճ միջոցներ ձեռնարկեն՝ ապահովելու համար հարգանքն ապահովագրված անձանց այն հիմնարար իրավունքների նկատմամբ, որոնք առնչվում են անհատի առողջության, ֆիզիկական անվտանգության, տարիքի կամ մահվան հետ կապված ռիսկերն ապահովագրող մասնավոր պայմանագրերին,

Հաշվի առնելով, մասնավորապես, առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների հատկապես՝ կանխատեսումային տվյալների (գենետիկ կամ ցանկացած այլ տվյալների)՝ ապահովագրության նպատակների համար մշակումը կարգավորող կամ կոնվենցիոն դաշտի սահմանելու անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև առողջական ավելի մեծ ռիսկ ներկայացնող անհատների ապահովագրելիությունը բարձրացնելու անհրաժեշտությունը՝ հատկապես ի նկատի ունենալով որոշ ռիսկեր ապահովագրելու հասարակական կարևորությունը,

Հաշվի առնելով, որ այդ արդյունքներին հասնելու համար որոշ դեպքերում կարող է օրենսդրություն կամ կարգավորումներ անհրաժեշտ լինել, իսկ որոշ այլ դեպքերում՝ բավարար արդյունքներ կարող են ստացվել ապահովագրողների, բուժառուների և սպառողների ներկայացուցիչների, առողջապահության մասնագետների, իրավասու մարմինների և այլ շահագրգիռ անձանց միջև երկխոսության ճանապարհով,

Հանձնարարում է Անդամ պետությունների կառավարություններին ի կատար ածել սույն հանձնարարականի դրույթները:

I. Ընդհանուր դրույթներ

Առարկան

1. Անդամ պետությունները պետք է պատշաճ միջոցներ ձեռնարկեն՝ սույն հանձնարարականի խնդրո առարկային առնչվող ապահովագրական պայմանագրերի համատեքստում ապահովելու համար հարգանքն ապահովագրված անձանց հիմնարար իրավունքների նկատմամբ, բացառելով խտրականությունը:

Շրջանակը

2. Սույն հանձնարարականը կիրառելի է անձնական և խմբային ապահովագրության այն պայմանագրերին, որոնց նպատակն է ապահովագրել անձի առողջության, ֆիզիկական անվտանգության, տարիքի կամ մահվան հետ կապված ռիսկերը:

3. Սույն հանձնարարականում առաջարկվող միջոցառումներից ոչ մեկը չի կարող մեկնաբանել որպես ապահովագրված անձին պաշտպանության ավելի բարձր աստիճան ընձեռելու՝ Անդամ պետության ունեցած հնարավորությունը սահմանափակող կամ այլ կերպ կաշկանդող միջոցառում:

Մահմանումները

4. Սույն հանձնարարականի իմաստով.

- «Ապահովագրված անձ» նշանակում է այն անհատը, ում ռիսկերն ապահովագրված են ներկայումս կազմվող կամ արդեն իսկ կնքված պայմանագրով,
- «Ապահովագրող» նշանակում է ապահովագրող կամ վերապահովագրող ընկերություններ,
- «Երրորդ անձ» նշանակում է ցանկացած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ՝ ապահովագրված անձից և ապահովագրողից գատ,
- «Հետազոտություն» նշանակում է ցանկացած՝ գենետիկ կամ այլ թեստ,
- «Գենետիկ թեստ» նշանակում է մարդուց ծագող կենսաբանական նմուշների անալիզ պարունակող թեստ, որի նպատակն է պարզել անձի այն գենետիկ հատկանիշները, որոնք ժառանգվել են կամ ձեռք են բերվել վաղ նախաձննդաբերական զարգացման շրջանում,
- «Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալներ» նշանակում է անհատի առողջությանն առնչվող բոլոր անձնական տվյալները,
- «Անձնական տվյալների մշակում» նշանակում է անձնական տվյալների նկատմամբ կատարվող ցանկացած գործողություն կամ գործողությունների համախումբ:

II. Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների մշակումը

Մկզբունք թիվ 1. Ապահովագրողները պետք է հիմնավորեն առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների մշակումը:

5. Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալները պետք է մշակվեն միայն ապահովագրության նպատակների համար՝ պահպանելով հետևյալ պայմանները.

- Տվյալների մշակման նպատակը պետք է հստակեցված լինի, իսկ տվյալների վերաբերելիությունը՝ հավուր պատշաճի հիմնավորված,

- Տվյալների որակը և վավերականությունը պետք է համապատասխանեն ընդհանուր առմամբ ընդունված գիտական և կլինիկական ստանդարտներին,
- Կանխատեսումային հետազոտությունից ստացված տվյալները պետք է կանխատեսումային բարձր դրական արժեք ունենան, և
- Մշակումը պետք է համաչափության սկզբունքի պահպանմամբ հավուր պատշաճի հիմնավորված լինի՝ ելնելով կոնկրետ ռիսկի բնույթից և կարևորությունից:

6. Ապահովագրված անձի ընտանիքի անդամների առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալները չպետք է մշակվեն ապահովագրության նպատակների համար, բացառությամբ երբ դա ուղղակիորեն թույլատրված է օրենքով: Այդ պարագայում պետք է հարգվեն 5-րդ կետով նախատեսված չափորոշիչները և 17-րդ կետով նախատեսված սահմանափակումը:

7. Հանրային դաշտում, օրինակ՝ սոցիալական մեդիաներում կամ ինտերնետային հարթակներում ձեռք բերված՝ առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալներն ապահովագրության նպատակների համար մշակելը չպետք է թույլատրված լինի ռիսկերը գնահատելու կամ ապահովագրավճարները հաշվարկելու համար:

8. Չպետք է թույլատրված լինի ապահովագրված անձանց մասնակցությամբ կատարված գիտահետազոտական աշխատանքների համատեքստում ձեռք բերված՝ առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալներն ապահովագրության նպատակների համար մշակելը:

9. Ապահովագրողի կողմից տրվող հարցերը պետք է հստակ, հասկանալի, անմիջական, օբյեկտիվ և ստույգ լինեն: Ապահովագրողները պետք է ապահովեն կոնտակտային անձի հետ առանց դժվարության կապ հաստատելու հնարավորությունը, ով պետք է անհրաժեշտ մասնագիտական որակներ և փորձ ունենա՝ հաղթահարելու համար առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների հավաքման համար օգտագործվող փաստաթղթերի ընկալման հնարավոր դժվարությունները:

Սկզբունք թիվ 2. Ապահովագրողները չպետք է անձի առողջությանը վերաբերող տվյալները մշակեն առանց ապահովագրված անձի համաձայնության:

10. Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալները չպետք է ապահովագրության նպատակների համար մշակվեն առանց ապահովագրված անձի ազատ, աներկբա և իրազեկված գրավոր համաձայնության:

11. Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալները սկզբունքորեն պետք է ձեռք բերվեն ապահովագրված անձից՝ ապահովագրողի կողմից: Առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների տրամադրումը երրորդ անձի կողմից պետք է հնարավոր լինի միայն ապահովագրված անձի համաձայնությամբ:

Սկզբունք թիվ 3. Ապահովագրողները պետք է պաշտպանական համարժեք երաշխիքներ ունենան՝ կապված առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների պահպանության հետ:

12. Ապահովագրողները չպետք է պահպանեն առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալներ, որոնք այլևս անհրաժեշտ չեն այն նպատակին հասնելու համար, որի համար այդ տվյալները ձեռք են բերվել: Մասնավորապես, ապահովագրողները չպետք է պահպանեն առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալներ, եթե ապահովագրության մասին դիմումը մերժվել է, կամ եթե պայմանագրի ժամկետը լրացել է և այլևս չեն կարող ներկայացվել հատուցման պահանջներ: Կարող է նախատեսվել բացառություն, եթե այդ տվյալներն ավելի երկար ժամկետով պահպանելն օրենքի պահանջ է:

13. Ապահովագրողները պետք է ներքին կանոնակարգեր ընդունեն՝ պաշտպանելու համար ապահովագրված անձի առողջությանը վերաբերող տվյալների գաղտնիությունը և խորհրդապահությունը: Մասնավորապես, առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալները պետք է պահպանվեն սահմանափակ չափով հասանելի վայրերում կամ կրիչներում, այլ տվյալներից առանձին, իսկ վիճակագրական տվյալների համար պահվող տվյալները պետք է անանունացվեն:

14. Ներքին և արտաքին աուդիտի ընթացակարգեր պետք է ներդրվեն՝ անվտանգության և գաղտնիության տեսանկյունից համարժեք հսկողություն ապահովելու համար առողջությանը վերաբերող անձնական տվյալների մշակման նկատմամբ:

III. Գենետիկ թեստերին վերաբերող հատուկ դրույթներ

Սկզբունք թիվ 4. Ապահովագրողները չպետք է գենետիկ թեստեր պահանջեն ապահովագրության նպատակների համար:

15. Մարդու իրավունքների և կենսաբժշկության մասին կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածով ամրագրված սկզբունքին համահունչ՝ կանխատեսումային գենետիկ թեստեր չպետք է կատարվեն ապահովագրության նպատակների համար:

16. Գենետիկ թեստերից ստացված և արդեն իսկ գոյություն ունեցող կանխատեսումային տվյալները չպետք է մշակվեն ապահովագրության նպատակների համար, բացառությամբ երբ դա ուղղակիորեն թույլատրված է օրենքով: Այդ պարագայում դրանց մշակումը պետք է թույլատրվի միայն կիրառված կոնկրետ թեստի և ապահովագրվելիք կոնկրետ ռիսկի առնչությամբ այդ տվյալների մշակման՝ 5-րդ կետով նախատեսված չափորոշիչներին համապատասխանության՝ անկախ սուբյեկտի կողմից գնահատումից հետո:

17. Ապահովագրված անձի ընտանիքի անդամների գենետիկ թեստերից ստացված առկա տվյալները չպետք է մշակվեն ապահովագրության նպատակների համար:

IV. Դրույթներ ռիսկերի գնահատման մասին

Սկզբունք թիվ 5. Ապահովագրողները պետք է հաշվի առնեն գիտության նոր տվյալները:

18. Ապահովագրողները պետք է պարբերաբար թարմացնեն իրենց ակտուարական շտեմարանները՝ գիտության բնագավառի վերաբերելի նոր տվյալներին համահունչ:

19. Ապահովագրողը պետք է ապահովագրված անձի պահանջով վերջինիս համապատասխան տեղեկություններ և հիմնավորումներ տրամադրի ապահովագրավճարի հաշվարկի, լրացուցիչ ապահովագրավճարների կամ ապահովագրությունից ամբողջական կամ մասնակի բացառումների մասին:

V. Որոշ ռիսկեր ապահովագրելու հասարակական կարևորությունը

Սկզբունք թիվ 6. Անդամ պետությունները պետք է ապահովեն այն ռիսկերի ապահովագրումը, որոնք հասարակայնորեն կարևոր են:

20. Անդամ պետությունները պետք է գիտակցեն որոշ ռիսկեր ապահովագրելու հասարակական կարևորությունը և պետք է համապատասխան դեպքերում միջոցներ ձեռնարկեն՝ ապահովելու համար ապահովագրական ծածկույթի մատչելի հասանելիությունն այն անձանց համար, ում պարագայում առողջության հետ կապված ռիսկն ավելի բարձր է:

VI. Հաշտարարությունը, խորհրդակցությունները և մոնիթորինգը

Սկզբունք թիվ 7. Անդամ պետությունները պետք է ապահովեն համարժեք հաշտարարությունը, խորհրդակցությունները և մոնիթորինգը:

Հաշտարարությունն ապահովագրված անձանց և ապահովագրողների միջև վեճերում

21. Անդամ պետությունները պետք է հաշտարարության ընթացակարգերի բացակայության դեպքում ապահովեն դրանց ներդրումը, որպեսզի հնարավոր լինի ապահովագրված անձանց և ապահովագրողների միջև ծագող անհատական վեճերի արդար և անաչառ լուծումը: Ապահովագրողները պետք է ապահովագրված բոլոր անձանց տեղեկացնեն հաշտարարության այդ ընթացակարգերի գոյության մասին:

Կոլեկտիվ խորհրդակցությունները կողմերի միջև

22. Անդամ պետությունները պետք է ապահովեն խորհրդակցություններն ապահովագրողների, բուժառուների և սպառողների ներկայացուցիչների, առողջապահության մասնագետների և իրավասու մարմինների միջև, որպեսզի հնարավոր լինի պատշաճ կերպով հավասարակշռված հարաբերություններ ձևավորել կողմերի միջև և բարձրացնել նրանց գործունեության թափանցիկությունն հանրության աչքերում:

Գործելակերպի մոնիթորինգը

23. Անդամ պետությունները պետք է ապահովեն անկախ մոնիթորինգն ապահովագրական ոլորտում դրսևորվող գործելակերպի նկատմամբ՝ այդպիսի գնահատելու համար սույն հանձնարարականում ամրագրված սկզբունքների պահպանումը: